

Protocol Sociale veiligheid

Wat doen we als het mis gaat en hoe doen we dat? Gedoe hoort erbij en is leerzaam. Het is normaal dat kinderen af en toe 'last' hebben van elkaar.

Dit gebeurt thuis en op school. Ze willen spelen met hetzelfde speelgoed, ze willen rustig werken terwijl een ander door de klas roept. Ze willen met hetzelfde kind spelen maar niet met elkaar. Kortom: er ontstaat gedoe.

Dit zijn voor kinderen allemaal leermomenten. In het volwassen leven moeten wij immers ook leren omgaan met onze behoeftes en die van anderen. We zullen onze grenzen en wensen moeten aangeven.

Hoe leren we kinderen omgaan met gedoe?

Fase 1

Kind heeft last van een ander.

Fase 2

Het storende gedrag gaat door.

Fase 3

Iemand wordt structureel lastiggevalen vanuit een machtspositie: pesten.

Fase 1

- We gaan na een conflict of gedoe geen rechter spelen om dader en slachtoffer te identificeren. We richten ons op de toekomst: 'willen jullie het oplossen? Hoe zouden jullie het de volgende keer anders kunnen doen?'
- We leren kinderen hoe ze op een rustige, respectvolle manier kunnen zeggen dat ze last hebben van iemand. De woorden en de toon moeten bij het kind zelf passen.
- We leren kinderen om te stoppen met hun gedrag als een ander aangeeft er last van te hebben. We geven hierin zelf het goede voorbeeld.
- We spreken met respect over kinderen, ouders en leerkrachten.
- We bespreken met kinderen het verschil tussen plagen en pesten.
- We leren kinderen de intenties van anderen te interpreteren. Een kind kan iets als een grapje bedoelen, maar een ander kan het als beledigend opvatten. We leren kinderen om te checken hoe de ander het bedoelde.

Fase 2

- We leren kinderen weg te lopen bij vervelend gedrag, en steun te zoeken bij leeftijdsgenoten. Voor sommige kinderen is dit een oefening in zelfbeheersing.
- We geven hierin het goede voorbeeld.
- We leren kinderen om hulp te vragen bij een volwassene als vervelend gedrag doorgaat.
- We bespreken en leggen het verschil uit tussen klikken en om hulp vragen.

- We vragen kinderen of het de bedoeling was om de ander bang, verdrietig, boos te maken of pijn te doen. We laten kinderen zelf nadenken over een oplossing die goed is voor alle betrokkenen.
- Problemen tussen kinderen die zich op school voordoen, worden op school opgelost. School betreft indien nodig de ouders daarbij.
- Ook als er zich problemen voordoen blijven we met respect spreken over kinderen, ouders en leerkrachten.

Fase 3, bij pesten spreken we over grensoverschrijdende gedrag. Zie hieronder.

Wat is grensoverschrijdend gedrag?

Grensoverschrijdend gedrag kan op verschillende manieren plaatsvinden: verbaal, fysiek, materieel. Het kan bijvoorbeeld gaan om pesten, agressief gedrag, spullen kapot maken of stelen, discriminatie en seksuele toenadering of – intimidatie. Het gedrag kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn, maar degene die er mee geconfronteerd wordt ervaart het als ongewenst en onaangenaam. Elke situatie van grensoverschrijdende gedrag staat op zichzelf, en is situationeel/contextueel en vraagt een eigen afweging en aanpak.

Wat bij het ene kind goed werkt, werkt bij het andere kind averechts. Toch zijn er wel wat vuistregels. Een school is een plek om te leren, daar moet het dus veilig zijn. Binnen de school ligt de nadruk op vertrouwen, dat kan alleen bestaan wanneer er helder en duidelijk gezag is.

Fysiek veiligheid in gevaar?

Als een kind of ouder grensoverschrijdend gedrag vertoont, is het eerste wat van belang is: is de fysieke veiligheid in het geding van de leerkracht, het kind of de omstanders?

Voorbeelden zijn: schaar gooien door de klas, met een mes dreigen, agressie.

- In dat geval gaan we niet eerst begrijpen en rustig in gesprek, het is dan een kwestie van handelen en grenzen stellen.
- Veiligheid staat voorop.
- Een optie zou dan kunnen zijn dat de leerkracht met de hele klas de ruimte verlaat. De leerkracht stuurt een andere volwassene naar het kind toe om het kind tegen zichzelf te beschermen.
- Het heeft altijd de voorkeur om van kinderen af te blijven als leerkracht. Indien er echter geen alternatief is, is het ook de plicht om in te grijpen om gevaar te voorkomen. Dus vechtende kinderen uit elkaar halen nadat je duidelijk hebt gezegd: Uit elkaar nu!

Denk bij schade ook aan herstelrecht:

Voorbeelden:

- Fysiek iets aangedaan: knuffel geven.
- Iets stuk gemaakt: koop een nieuwe.
- Uitgescholden: excuusbrief schrijven.
- Weglopen: tijd inhalen.
- Racisme: werkstuk maken over bijvoorbeeld de 2^e wereldoorlog.

Bij fysieke onveiligheid is er altijd een nagesprek met de ouders van de leerling. Daarbij gaan we op zoek naar: is hier sprake van onwil of onmacht? In beide gevallen verwachten we echter dat ouders het gedrag ondubbelzinnig afkeuren.

Doen ouders dit niet, dan gaat deze leerling naar een andere klas tot de rust, veiligheid en het vertrouwen binnen de klas voldoende is hersteld. Zijn er aanwijzingen dat de leerling het gedrag in die klas ook laat zien, dan komen we in een situatie van schorsen c.q. verwijderen binnen de grenzen van de leerplichtwet. Hieronder wordt dit stap voor stap uitgelegd.

Onmacht versus onwil

De Marke heeft als uitgangspunt dat kinderen zich niet willen misdragen, maar het gaat weleens mis.

Met ouders en kinderen wordt besproken dat onvermogen, beperkingen en omstandigheden geen vrijbrief zijn voor wangedrag. Ook dit kind moet leren zich fatsoenlijk te gedragen zodat klasgenoten en leerkrachten zich veilig voelen. Wanneer ouders tegen hun kind blijven zeggen dat hij/zij er niks aan kan doen, dan krijgt het kind een vrijbrief om zich te misdragen. De inzet, de motivatie, de urgentie is nodig om het kind ander gedrag te leren.

Een groot deel van de kinderen met gedragsuitdagingen (75%) heeft moeite met het begrijpen van taal. Dit is belangrijk om mee te nemen in het gesprek met het kind.

Ouders en leerkrachten geven (op een rustig moment) inzicht in de gevolgen van het gedrag van het kind: 'als je zo doet, gebeurt er dit: kinderen willen niet met je omgaan/kinderen worden bang van jou/we kunnen niet werken in de klas, dus je moet uit de klas. Hierdoor raken kinderen gemotiveerd om andere te reageren. Het reguleren van emoties begint bij de motivatie.

Ouders en leerkrachten stellen helpende vragen: / wil je je zo gedragen? Wil je dat ik/wij jou zien als? Hoe ga je het de volgende keer doen? Hoe herstel je de emotionele en/of materiële schade? Kunnen we op deze manier weer verder met elkaar?

We geven duidelijke instructies welk gedrag we wel van het kind willen zien.

Ouders:

Wat als ouders een andere opvatting hebben over gedrag dan de school? Ouders vinden dat hun kind het recht heeft om agressief voor zichzelf op te komen. Het kind mag zich onfatsoenlijk gedragen ten koste van andere kinderen, leerkrachten, ouders of de school. Kortom het gedrag wordt goedgekeurd door ouders.

De ouder wordt in dat geval doorverwezen naar de directeur. Deze maakt duidelijk:

- We hebben alle respect voor de regels die u thuis hanteert, daar bent u immers de baas.
- Op school hebben wij aanvullende regels, deze bepalen wij.
- Indien u kiest voor onze school, moet u tegen uw kind zeggen dat hij/zij zich op school aan de schoolregels moet houden.
- Wilt u ons helpen? Als alle kinderen voor zichzelf opkomen op de manier die u wenst, dan kan ik de veiligheid niet garanderen op school. Dat is mijn taak als directeur.
- Als u niet wilt dat uw kind zich aan de schoolregels houdt, is er geen plek meer op deze school en moet u zoeken naar een school die beter aansluit bij uw wensen.

Tot die tijd wordt er een passende oplossing gezocht die recht doet aan de situatie. Het bestuur moet hierover geïnformeerd worden, zodat De Marke rugdekking heeft.

Bijvoorbeeld:

- Contract opstellen met duidelijke afspraken.
- Het kind wordt één of twee groepen hoger of lager geplaatst, in een 'oefenklas'.
- Het kind is slechts een beperkt aantal uren op school (overbruggingsarrangement).
- Wanneer de leerling het leren belemmert/zich misdraagt kan de consequentie zijn dat we ouders vragen het kind op te halen. School is immers een leerinstelling en geen opvang.
- Schorsing binnen de leerplichtwet.
- Plaatsing op een andere school.

